Lapland Safaris AC Oy

Lausunto

31.05.2021

Asia: VN/12442/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja rikoslain 44 väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Kiitämme mahdollisuudesta lausua esityksestä tartuntatautilain ja rikoslain väliaikaisesta muuttamisesta.

On erittäin hyvä, että hallitus viimein pyrkii luomaan selkeät linjaukset matkustamiselle Suomeen. Terveysturvallisen matkustamisen linjauksia tarvitaan mahdollisimman pian, jotta matkailu Suomeen ja erityisesti kansainvälisestä matkailusta riippuvaiseen Lappiin voi jälleen lähteä palautumaan ja konkurssiuhan alla olevat yritykset ja niiden tuhannet työntekijät voivat jälleen toteuttaa elinkeinoaan ja ammattiaan.

Esitysluonnokseen liittyy kuitenkin eräitä matkailualan tulevan elpymisen kannalta erittäin ongelmallisia kohtia. Näitä ovat riskiperusteisuuden puuttuminen, toisen testin sekä karanteenin edellyttäminen, lasten ikäraja koskien todistusten esitysvelvollisuutta sekä lain voimassaoloaika. Näkemyksemme mukaan alla esitetyt ongelmat voivat joiltain osin muodostaa jopa perustuslaillisen ongelman niiden puuttuessa ihmisten ja elinkeinonharjoittajien perusoikeuksiin tavoilla, jotka eivät ole enää oikeassa suhteessa ratkaistavaan ongelmaan. Suomen ja Euroopan rokotekattavuus kasvaa nyt nopeasti ja rokotteiden on uusimpien tutkimusten mukaan todettu tehoavan myös variantteihin. Tämän vuoksi Suomen on suhteutettava ihmisten liikkumista ja elinkeinon harjoittamista rajoittavat säännökset paremmin suhteessa epidemian aiheuttamaan riskiin, joka pienenee nyt nopeasti. Näin ovat toimineet ja toimimassa myös muut Euroopan maat.

RISKIPERUSTEISUUDEN PUUTTUMINEN SEKÄ TOISEN TESTIN JA KARANTEENIN EDELLYTTÄMINEN

Esityksen merkittävin ongelma on se, että se ei noudata mm. pääministeri Sanna Marinin useaan otteeseen peräänkuuluttamaa yleiseurooppalaista linjaa, joka perustuu riskiarvioon. Tämä tulee

johtamaan tilanteeseen, missä suomalaisten matkustus ulkomaille lähtee käyntiin jo kesän aikana, mutta kansainvälinen matkustus ohjautuu muualle kuin Suomeen. Suomen ja erityisesti Lapin kansainvälisestä matkustuksesta riippuvainen matkailuelinkeino ei pääse elpymään vaan päinvastoin, myös kotimainen kysyntä vähenee merkittävästi matkustuspaineen suuntautuessa ulkomaan matkoihin.

Suomi on hyväksynyt riskiperusteisen mallin ja toimii tälläkin hetkellä soveltaen ns. vihreiden maiden luokitusta. Lisäksi Suomi on osana EU:n neuvostoa hyväksynyt 20.5.2021 päivitetyn kolmansista maista kohdistuvaa matkustamista koskevan riskiperusteisen suosituksen (2021/816), jonka mukaan sellaisista kolmansista maista, joiden ilmaantuvuusluku on enintään 75/100 000/14 vrk tulee voida matkustaa EU:hun ilman mitään terveysturvallisuuteen liittyviä rajoitteita. Tätä ns. vihreän kategorian maan rajan nostoa perusteltiin mm. eurooppalaisten kasvavalla rokotesuojalla. Lisäksi maista, joiden ilmaantuvuusluku ylittää 75/100 000/14vrk matkustamisen tulisi olla mahdollista koronatodistusten avulla. Olisi epäloogista ja EU:n perussopimusten vastaista, mikäli Suomi soveltaisi EU:n sisäiseen matkustukseen ja EU:n kansalaisiin tiukempaa sääntelyä kuin mihin se on sitoutunut EU:n ulkorajojen osalta.

Lisäksi EU-alueella on kesän aikana tulossa käyttöön koronatodistus, minkä myötä yleiseurooppalaiseksi linjaksi on muodostumassa karanteeneista ja tuplatesteistä vapaa matkustaminen koronatodistuksen avulla. Nyt lausuntokierrokselle lähetetyssä esityksessä Suomi jopa tiukentaa linjaansa nykyisestä, edellyttäen edelleen toista testiä (sakkorangaistuksen uhalla) matkan aikana sekä (esityksen perusteluissa) karanteenin omaisia olosuhteita matkan ensimmäisten 3-5 vuorokauden aikana. Tämä tulee käytännössä suuntaamaan kansainvälisen matkustuksen muihin EU-maihin, sillä tietojemme mukaan 26 Schengen-maasta lähes kaikki maat eivät tule vaatimaan karanteenia ja toista testiä koronatodistuksen kanssa matkustavilta.

Esitämme että;

- Esitykseen lisätään periaate riskiperusteisuudesta, jonka nojalla Suomeen voi matkustaa vapaasti maista, joissa ilmaantuvuus on alle 75/100 000/14 vrk sekä koronatodistuksella maista, joiden ilmaantuvuus on yli 75/100 000/14 vrk.

- Esityksestä poistetaan vaatimus toisesta, lomamatkan aikana 72-120 tunnin sisällä tehtävästä testistä sekä esityksen perusteluissa ja viranomaisille annettavissa ohjeissa mainittu vaatimus karanteenin omaisista olosuhteista. Poikkeuksena tähän voidaan soveltaa EU:n neuvoston suosituksen mukaista hätäjarrumekanismia tilanteisiin, joissa ECDC:n erityisen vaarallisiksi määrittelemät virusvariantit ovat levinneet ja leviävät lähtömaassa voimakkaasti ja laajalti aiheuttaen erityisen korkean riskin epidemian leviämiselle. Näissä tapauksissa kyseisistä erikseen määritellyistä riskimaista tulevilta matkustajilta voitaisiin edellyttää karanteenin omaisia olosuhteita ja toista testiä. EU:n suositusten mukaisesti hätäjarrumekanismia tulee soveltaa vain erityistapauksissa ja vain sen aikaa kuin välttämätöntä.

KORONATODISTUSTEN EDELLYTTÄMINEN YLI 12 - VUOTIAILTA LAPSILTA

Ehdotuksen mukaan koronatodistusvaatimukset ulotetaan vuonna 2008 tai sitä aikaisemmin syntyneisiin henkilöihin. Suomessa tai EU:ssa ei vielä rokoteta alle 16-vuotiaita lapsia ja lasten rokotusaikataulu on yhä avoin Suomen lisäksi useissa muissakin maissa. Ehdotus johtaisi siihen, että Suomeen matkustavien lapsiperheiden olisi hankittava yli 12-vuotiaille lapsille ennakkotestitodistus ja pidemmillä viipymillä vietävä lapsi toiseen testiin matkan aikana. Tällainen vaatimus tulee käytännössä estämään lapsiperheiden matkustamisen Suomeen. Lapsiperheet ovat etenkin lappilaisille yrityksille yksi tärkeimmistä asiakasryhmistä ja esimerkiksi joulusesongissa lapsiperheiden osuus yrityksemme kaikista asiakkaista on yli 80%.

Esitämme, että vaatimus koronatodistuksen esittämisestä rajataan yli 16-vuotiaisiin lapsiin tai vaihtoehtoisesti koronatodistuksen kanssa matkustavien aikuisten lapsia kohdellaan samoin kuin heidän vanhempiaan.

LAKIMUUTOSTEN VOIMASSAOLO

Esityksen mukaan muutokset olisivat voimassa 31.5.2022 saakka. THL:n arvion mukaan Suomen yli 16-vuotias väestö saa ensimmäisen rokoteannoksen kesän 2021 aikana ja täyden rokotussarjan saaneiden osalta yli 70 %:n rokotuskattavuus saavutetaan vuoden 2021 viimeisen vuosineljänneksen aikana. Sama tai nopeampi kehitys vallitse myös muissa Euroopan maissa.

Suomi on koko pandemian ajan perustellut muuta Eurooppaa tiukempia matkustusrajoituksiaan riskiryhmien ja terveydenhuollon kantokyvyn suojaamisella. Rokotekattavuuden lisääntyessä nyt nopeasti nämä perustelut eivät ole enää valideja. Virusvarianteista huolimatta Euroopan ilmaantuvuusluku on jo keskimäärin laskenut alle 100/100 000/14vrk ja lasku jatkuu nopeana. Tällaisessa tilanteessa nyt esitetyt rajoitukset eivät ole oikeasuhtaisia edes nyt ja niiden voidaan olettaa olevan entistäkin ylimitoitetumpia kesän lopulla. Tätä taustaa vasten ei ole mitenkään perusteltua edellyttää lakimuutosten olevan voimassa jopa toukokuulle 2022 ja lain voimassaolo tulisikin rajata enintään vuoden 2021 loppuun.

Joka tapauksessa lakiin tulee kirjata ns. ulospääsymekanismi kuten vihreiden maiden ilmaantuvuusraja, jonka avulla raskaita rajoituksia voidaan lähteä purkamaan lähtömaakohtaisesti heti tilanteen niin salliessa.

Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?

Näkemyksemme on, että nyt esitetyt toimenpiteet ovat ylimitoitettuja huomioiden muuttunut ja koko ajan paraneva epidemiatilanne Suomessa ja muualla maailmassa, etenkin Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Koska esitetyt toimet eivät ole oikeassa suhteessa paranevaan

epidemiatilanteeseen, ne voivat muodostaa jopa perustuslaillisen ongelman niiden puuttuessa ihmisten ja elinkeinonharjoittajien perusoikeuksiin. Lisäksi toimet eivät ole linjassa EU-maiden yleiseksi muodostumassa olevan linjan kanssa mikä voi synnyttää ristiriidan suhteessa EU:n perussopimuksiin ja heikentää merkittävästi Suomen matkailuelinkeinon kilpailukykyä tulevina, elinkeinon selviytymisen kannalta kriittisinä kuukausina.

Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi rajat ylittävässä liikenteessä?

Näkemyksemme mukaan kaikki esitetyt toimenpiteet eivät ole välttämättömiä etenkään tilanteissa, joissa lähtömaan epidemiatilanne on hallinnassa ja rokotuskattavuus korkealla tasolla. Toimet tulisi ensinnäkin kohdentaa riskiperusteisesti. Toiseksi, vaatimus toisesta testistä 72-120 tunnin kuluttua maahan saapumisesta, sekä suositus karanteenin omaisten olosuhteiden noudattamisesta ei ole enää validi huomioiden nopeasti lisääntyvät rokotuskattavuus sekä Euroopan yleinen linja. Kolmanneksi vaatimus yli 12-vuotiaiden lasten koronatodistuksesta tulee asettamaan perheiden lapset eriarvoiseen asemaan koska rokotuksia ei tällä hetkellä uloteta alle 16 vuotiaisiin lapsiin. Neljänneksi lain voimassaoloaika on liian pitkä huomioiden siitä puuttuva riskiperusteisuus sekä paraneva epidemiatilanne Suomessa ja Euroopassa.

- **Mille rajanylityspisteille terveydenhuollon henkilökuntaa on resursoitu? (nimet)**
- **Millä aikavälillä terveysviranomaisia on em. rajanylityspisteillä paikalla tällä hetkellä? (tuntia/vrk)**
- **Kuinka paljon terveydenhuollon henkilöresurssia rajanylityspisteille oli huhtikuussa 2021 resursoitu henkilötyövuosina?**

-

Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?

-

Mitä mahdollisuuksia ja ratkaisuvaihtoja on käytettävissä organisaatiossanne tai alueellanne ehdotettujen säännösten toimeenpanoon liittyen?

-

Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?

-

Korhonen Rami
Lapland Safaris AC Oy